

*Одпукуван
Дело № 9/2010
Дисциплина
соджур Емил
25.10.2010*

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

03/24.03.10г.

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-Н ЕВГЕНИ ТАНЧЕВ

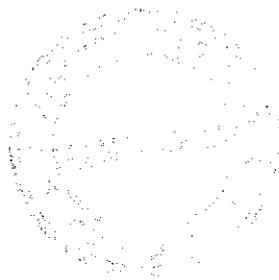
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ТАНЧЕВ,

На основание чл.150, ал.3 от Конституцията на Република България, приложено Ви изпращам мотивирано искане от омбудсмана на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 519 и чл. 520 от Гражданския процесуален кодекс, с които се нарушават права и свободи на гражданите.

Приложение: Съгласно текста.

24 март 2010 г.

Суважение:

Гиньо Ганев

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

И С К А Н Е

от омбудсмана на Република България

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

На основание чл.150, ал.3 във връзка с чл.149, ал.1, т.2 и т.4 от Конституцията на Република България се обръщам към Вас с искане да установите противоконституционност на разпоредбата на **чл. 519, ал.1 и 2 и чл. 520 от Гражданския процесуален кодекс**, в сила от 01.03.2008 г., обн. ДВ. бр.59 от 20 Юли 2007г., изм. ДВ. бр.50 от 30 Май 2008г., изм. ДВ. бр.63 от 15 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.12 от 13 Февруари 2009г., изм. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.32 от 28 Април 2009г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.47 от 23 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.13 от 16 Февруари 2010г., тъй като нарушават основни конституционни принципи и права и не са в съответствие с Хартата за основните права на ЕС и Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи.

Към омбудсмана на Република България се обърнаха граждани и Висшият адвокатски съвет с предложения за сезиране на Конституционния съд за обявяване за противоконституционни на следните разпоредби: **чл. 519, ал.1 и 2 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК)**, който в първата си алинея забранява принудителното изпълнение на парични вземания против държавни учреждения и общини, а във втората предвижда ред, по който се осъществява заплащането на задълженията на държавните учреждения и общините, както и **чл. 520 от ГПК**, съгласно който не се допуска принудително изпълнение върху средствата по банковите сметки на бюджетно субсидирани заведения, постъпили като субсидия от републиканския бюджет, като в ал. 2 се предвижда

редът за изпълнението на парични вземания върху друго тяхно имущество, частна собственост.

След обстойно обсъждане и на основание чл. 150, ал. 3 от Конституцията, омбудсманът на Република България, се обръща към Вас с искане да бъдат обявени за противоконституционни посочените разпоредби, тъй като се нарушават основни конституционни принципи и основни права на гражданите, защитени от Конституцията.

Същите разпоредби не съответстват на основните международни актове по правата на човека, по които България е страна – Хартата за основните права на Европейския съюз, като неотменна част от Договора от Лисабон и Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията, международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат.

Мотивите за това са следните:

1. Нарушен е принципът за неприкосновеност на частната собственост - чл. 17 от Конституцията, който е закрепен също и в чл. 77, т. 1 от Хартата за основните права на ЕС и в член 1 „Защита на собствеността“ от Допълнителния протокол към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

Чл. 17 от Конституцията на Република България (Конституцията) разграничава два вида собственост – публична и частна. Ал. 3 на чл. 17 от Конституцията обявява частната собственост за неприкосновена. Субекти като държавните учреждения и общините могат да бъдат носители както на публична, така и на частна собственост. По отношение на частната общинска и частната държавна собственост, обемът права и задължения на титуляра на собствеността не може да бъде по-различен от обема права и задължения, които имат частноправните субекти по отношение притежаваното от тях имущество.

Според чл. 1 от Допълнителния протокол към Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ) правото на лицата мирно да се ползват от собствеността е защитено. Според практиката на Съда всяко признато и неоспоримо парично вземане съставлява право на собственост по смисъла на цитирания текст (Решение от 30.04.2004 г. по делото *Манчева против България*, Решение от 22.04.2004 г по делото *Ангелов срещу България и др.*).

Признатото право на собственост, в частност „вземането“, следва да се подчиняват на единен режим, без оглед на титуляра на собствеността.

4

Европейският съд по правата на човека в Страсбург неотклонно е следвал в практиката си принципа за търсене на справедливо равновесие между изискванията на обществения интерес и изискването за защита на правото на собственост като изконно право на частноправния субект. Доколкото чл. 519, респективно чл. 520 от ГПК ограничава правото на мирно ползване върху собствеността, държавата определено би следвало да установи необходимостта от подобно ограничаване, както и да мотивира обстойно защо различният режим на третиране на държавната и общинската частна собственост спрямо частната собственост на останалите частноправни субекти би защитил още по-добре обществения интерес. Според чл. 1 § 2 от Допълнителния протокол към ЕКПЧ ограничения върху мирното ползване от собствеността могат да се налагат единствено за две цели – за осъществяване на контрол върху собствеността в съответствие с общия интерес или за осигуряване плащане на данъци, други постъпления или глоби. Не се установява предоставената на общините и държавните учреждения привилегия да е в съответствие с признати по ЕКПЧ цели.

2. Противоречие с чл. 19, ал. 1 и ал. 2 от Конституцията.

Чл. 19, ал. 1 и ал. 2 от Конституцията предвиждат създаването на условия и гаранции за разгръщането на свободната стопанска инициатива, основана на частната собственост. Принципните условия и гаранции се създават чрез закон. При упражняването на частната собственост всички правни субекти са равнопоставени. Член 19, ал. 1 и ал. 2 от Конституцията се отнасят не само за гражданите и юридическите лица, но и за държавата и общините (Решение № 19/21.12.1993 г. на Конституционния съд на Република България).

Текстът на чл. 519 от ГПК въвежда неравнопоставеност между държавната и общинската частна собственост, от една страна, и частната собственост на гражданите и юридическите лица, от друга страна. В този смисъл той противоречи на чл. 19, ал. 2 от Конституцията.

Стопанската инициатива на всяка частноправна формация или лице е сериозно застрашена от невъзможността те да насочат принудително изпълнение срещу свой неизправен съконтрагент, ако той е държавно учреждение или община. Неравнопоставеното третиране по чл. 519 и чл. 520 от ГПК представлява откровено толериране на общинската и държавната частна собственост, поставя ги в положение на привилегирани стопански субекти и в резултат на това злепоставя частната стопанска инициатива.

Предвидената в чл. 519 и чл. 520 от ГПК процедура за изпълнение на парични задължения от страна на държавни учреждения, общини и бюджетно субсидирани заведения неоснователно и незаконосъобразно поставя изпълнението на влязло в сила съдебно решение единствено в зависимост от волята на задълженото учреждение или община и обезсмисля задължителната сила на съдебния акт. Равенството на държавната и общинската частна собственост и частната собственост на гражданите и юридическите лица

изисква всяка една от тях да е обект на принудително изпълнение. Както държавата има ресурса да насочи изпълнението на държавни вземания върху всяко секвестрируемо имущество на гражданина, така гражданинът и частноправните юридически лица следва да са в състояние да насочат принудително изпълнение върху държавната или общинската частна собственост за удовлетворяване на признатите им от съда вземания.

3. Противоречие с чл. 57 от Конституцията

Чл. 57 от Конституцията въвежда принципа за неотменност на основните права на гражданите и забрана за злоупотреба с права, както и забрана упражняването на конституционните права да се осъществява чрез накърняване правата и законните интереси на други лица. Ал. 3 на чл. 57 от Конституцията предвижда временното ограничаване на някои от правата на гражданите да става единствено при обявяване на война, на военно или друго извънредно положение.

Предоставянето на привилегията държавните учреждения и общините сами да преценят кога и как да заплатят свои задължения е в разрез с чл. 57, ал. 2 от Конституцията, защото позволява да се накърнява правото на собственост на тези, които търсят изпълнение на постановените в тяхна полза съдебни решения. Очевидно е, че въвеждането на чл. 519 и чл. 520 от ГПК не може да се обясни с изчерпателно изброените ограничения на чл. 57, ал. 3 от Конституцията, защото не е мотивирано с военно или друго извънредно положение, а въвежда перманентно ограничаване на основно конституционно право, необусловено от условие и срок.

4. Противоречие с чл. 121 от Конституцията и чл. 6 § 1 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи.

Чл. 121 от Конституцията предвижда равенство на страните в съдебния процес. Този принцип е в съответствие с правото по чл. 6 § 1 ЕКПЧ на справедлив съдебен процес. Член 6 § 1 ЕКПЧ осигурява на всяко лице, чието гражданско право е нарушено, достъп до справедлив и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона. Принципът на достъп до съд за защита на граждански права не се изчерпва само с правото на справедливо и публично гледане на делото в съответствие със закона. Той би останал илюзорен, а правото на справедлив процес – незащитено, ако вътрешното законодателство на всяка страна не предвижда ефикасен вътрешен ред за изпълнение на постановените и влезли в сила съдебни актове за защита на граждански права. Правото на справедлив съдебен процес по чл. 6 § 1 ЕКПЧ и правото на равенство на страните в съдебния процес по чл. 121 от Конституцията иманентно включват в себе си осигуряването на стриктни процедурни гаранции за реално и ефективно изпълнение на постановените съдебни актове. Изпълнението на съдебните актове според Европейския съд за правата на човека следва да се разглежда като съществена част на понятието „процес“ по

6

смисъла на чл. 6 ЕКПЧ. В този смисъл е делото *Hornsby v. Greece*, Решение от 19 март 1997 § 40; както и *Burdov v. Russia*, Решение от 7 май 2002.

Европейският съд е приел, че не може да се предоставя на държавните власти възможността да намират извинения за неизпълнението на съдебните решения, още по-малко извиненията да са свързани с финансови затруднения на държавата (Вж. § 35 от решението по делото *Burdov v. Russia* и дело *Immobiliare Saffi v. Italy*, § 74).

С Решение от 30.04.2004 г. по делото *Манчева против България*, по повод невъзможността по отменения Граждански процесуален кодекс да се осъществи принудително изпълнение срещу държавата, Европейският съд приема в § 54, че изпълнението на постановено от съда решение трябва да се „счита неразделна част от „съдебния процес“ за целите на чл. 6. Върховенството на правото, един от основните принципи на демократичното общество, е залегнало във всички членове на Конвенцията и поражда задължение за държавата и всички нейни органи да изпълняват постановените против тях съдебни определения или решения.“.

Аналогично разрешение е дадено по делото *Хасан и Чауш против България*, Решение от 26.10.2000 г., към което делото *Манчева* препраща.

Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии,

Моля на базата на тези кратки аргументи да образувате конституционно дело и да обявите за противоконституционни разпоредбата на чл. 519 и чл. 520 от Гражданския процесуален кодекс, тъй с тях се нарушават чл. 17, ал. 3, чл. 19, ал. 1 и ал. 2, чл. 57 и чл. 121 от Конституцията.

Моля да се произнесете за съответствието на цитираните разпоредби с чл. 77, т. 1 от Хартата за основните права на ЕС, член 1 „Защита на собствеността“ от Допълнителния протокол към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи чл. 6 § 1 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи.

Предлагам да бъдат конституирани като заинтересувани страни по конституционното дело: Народното събрание, Министерският съвет, Министъра на правосъдието, Висшият съдебен съвет, Националното сдружение на общините, Върховният касационен съд, Висшият адвокатски съвет, Съюзът на юристите в България, Съюзът на съдиите, Български адвокати за правата на човека, Асоциацията за европейска интеграция и права на човека.

**ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ:**

ГИНЬО ГАНЕВ